

ELEKTRONICKÁ KOMUNIKÁCIA KRAJSKÝCH MIEST SO SVOJIMI OBYVATEĽMI VO VECIACH ÚZEMNEJ SAMOSPRÁVY

JUDr. Matúš Radosa

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
Katedra správneho a environmentálneho práva
matus.radosa@flaw.uniba.sk

Elektronická komunikácia krajských miest so svojimi obyvateľmi vo veciach územnej samosprávy

Príspevok je zameraný na výsledky výskumu úrovne elektronickej komunikácie krajských miest so svojimi obyvateľmi. Je v ňom venovaná pozornosť elektronizácii verejnej správy a ambíciou posilniť jej prostredníctvom participáciu verejnosti na rozhodovaní vo veciach miestnej územnej samosprávy. Príspevok sa osobitne zameriava na možnosti realizácie prostriedkov priamej demokracie obyvateľmi krajských miest v elektronickej forme. Ťažiskom príspevku je výskum zameraný na úroveň elektronickej komunikácie krajských miest so svojimi obyvateľmi, ako aj na úroveň využívania elektronických prostriedkov priamej účasti ich obyvateľov na miestnej územnej samospráve. Súčasťou príspevku je aj prezentácia výsledkov komparácie výskumných zistení z predchádzajúceho výskumu zameraného na využívanie vzájomnej elektronickej komunikácie vyšších územných celkov so svojimi obyvateľmi vo veciach územnej samosprávy so súčasnými výskumnými zisteniami na úrovni krajských miest.

Electronic communication of regional cities with their inhabitants in matters of territorial self-government

The paper focuses on the results of research into the level of electronic communication of regional cities with their inhabitants. It pays attention to the electronization of public administration and the ambition to strengthen it through public participation in decision-making in self-government matters. In particular the paper focuses on the possibilities of implementing the means of direct democracy by the

inhabitants of regional cities in electronic form. The focus of the paper is research focused on the level of electronic communication of self-governing regions with their inhabitants, as well as on the level of used electronic means of direct participation of its inhabitants in regional self-government. The paper also includes a presentation of the results of a comparison of research findings from previous research focused on the use of mutual electronic communication of higher territorial units with their inhabitants in matters of territorial self-government with current research findings at the regional level.

Comunicación electrónica de las ciudades regionales con sus habitantes en materia de autogobierno territorial

El artículo se centra en los resultados de la investigación sobre el nivel de comunicación electrónica de las ciudades regionales con sus habitantes. Presta atención a la administración pública electrónica y la ambición de fortalecerla a través de la participación ciudadana en la toma de decisiones en materia de gobierno local. El trabajo se centra especialmente en las posibilidades de implementación de los medios de democracia directa por parte de los habitantes de las ciudades regionales en forma electrónica. El enfoque del trabajo es una investigación centrada en el nivel de comunicación electrónica de las ciudades regionales con sus habitantes, así como en el nivel de uso de medios electrónicos de participación directa de sus habitantes en el autogobierno local. El documento también incluye una presentación de los resultados de una comparación de los hallazgos de investigaciones anteriores centradas en el uso de la comunicación electrónica mutua de las unidades territoriales superiores con sus habitantes en materia de autogobierno territorial con los hallazgos de investigaciones actuales a nivel regional.

Kľúčové slová: miestna samospráva, krajské mestá, komunikácia s obyvateľmi, smart-komunikácia

Keywords: local self-government, regional cities, communication with inhabitants, smart-communication

Palabras clave: autogobierno local, ciudades regionales, comunicación con los habitantes, smart-comunicación

Úvod

Za najväčšiu výzvu súčasného výkonu verejnej moci na Slovensku možno považovať jej modernizáciu, pričom príkladom jej modernizácie je aj jej elektronizácia.¹ Jedným z ústredných pojmov elektronizá-

¹ ANDRAŠKO, J - HORVAT, M. – MESARČÍK, M. *Výbrané kapitoly práva informačných technológií I*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019. s. 10

cie je bezpochyby elektronická komunikácia. Elektronická komunikácia v oblasti verejnej správy, ako súčasť verejnej moci, predstavuje nevyhnutný krok vpred pre zrýchlenie procesov vo verejnej správe, dostupnosť administratívnych údajov a aj v samotnom uplatňovaní práv a plnení povinností spravovaných subjektov v oblasti verejnej správy. Územná samospráva ako súčasť verejnej správy nie je v tomto ohľade výnimkou. V súčasnosti je elektronická komunikácia zásadným zdrojom informácií potrebným pre vytváranie konceptov riadenia akéhokoľvek zo subjektov verejnej správy a ich rozhodovania, osobitne sa to týka miestnych samospráv.² Je tomu tak najmä pre blízkosť obcí a miest svojim obyvateľom a tým aj pre prirodzenejšiu potrebu obyvateľov ovplyvňovať život a dianie v obci, resp. v meste, v ktorom žijú.

Je nevyhnutné, aby narastajúcej potrebe elektronickej komunikácie v správnej praxi korešpondovalo aj spracovanie tejto problematiky prostredníctvom vedy správneho práva. Aplikačná prax podporená závermi zodpovedného a komplexného vedeckého bádania totiž nepochybne napomáha napĺňaniu práva adresátov verejnej správy na dobrú správu. Je preto prinajmenšom logické, že si autor dovoľuje prispieť k tejto snahe aj svojou vedeckou činnosťou. Nástrojom tejto snahy je výskum elektronickej komunikácie krajských miest vo veciach územnej samosprávy³, ktorého závery sú prezentované v tomto príspevku.

Samotný výskum elektronickej komunikácie⁴ prebiehal v troch na seba nadväzujúcich fázach. Prvou fázou bol zber dát k výskumu, druhú fázu predstavovalo spracovanie nadobudnutých dát a následnou poslednou fázou bola fáza vyhodnocovania spracovaných dát. Vo fáze zberu dát bola použitá výlučne dotazníková metóda, ktorou boli krajské mestá dopytované na konkrétne otázky týkajúce sa možností komunikácie obyvateľov s krajským mestom v elektronickej forme a rovnako miery využívania tejto formy. Pri spracovaní dát boli použité štatistické metódy, ktoré slúžia ku sprehľadneniu nadobudnutých dát a k ich následnej analýze a komparácii. Dáta tak boli spracované v podobe evidencie kladných a záporných odpovedí a vyjadrené ich pomerom alebo percentuálnym vyjadrením. Vo fáze vyhodnocovania dát bola použitá

² SREBALOVÁ, M. – RADOSA, M.: Je potrebné uvažovať o smart samosprávnych krajoch?. In: *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae*, 2021, s. 231.

³ Pojmovo pod komunikáciou obyvateľov krajského mesta vo veciach územnej samosprávy autor pre účely tohto príspevku definuje akúkoľvek komunikáciu týkajúcu sa správy vecí verejných spadajúcich pod samosprávnú pôsobnosť krajského mesta. Autor tak má na mysli aj podávanie rôznych podnetov, návrhov, či elektronických hlasovaní a ankiet obyvateľmi adresované krajskému mestu.

⁴ Kde autor ďalej v texte používa pojem elektronická komunikácia, pre účely príspevku tým rozumie vzájomnú elektronickú komunikáciu krajských miest so svojimi obyvateľmi, pokiaľ k tomuto pojmu nepridáva iný dovetok.

metóda analýzy a metóda syntézy spracovaných dát z predošlej fázy. Následne bola využitá metóda komparácie pri porovnávaní dát získaných z predošlého výskumu úrovne elektronickej komunikácie samosprávnych krajov a dát z výskumu úrovne elektronickej komunikácie krajských miest, ktorý je predmetom tohto príspevku. Procesu a metodológii výskumu sa autor venuje ďalej v texte.

Výber oblasti výskumu nebol náhodný. Ako je uvedené vyššie, autor sa už skôr venoval výskumu úrovne vzájomnej elektronickej komunikácie samosprávnych krajov so svojimi obyvateľmi. Výskum úrovne obdobnej elektronickej komunikácie, vrátane jej podzákonnej normatívnej úpravy, tentokrát na úrovni krajských miest, sa javil ako logický ďalší krok v autorovej snahe komplexne zmapovať úroveň vzájomnej elektronickej komunikácie jednotiek územnej samosprávy so svojimi obyvateľmi v Slovenskej republike. Ambíciou autora je priniesť následnú komparáciu využívania prostriedkov elektronickej komunikácie a jej podzákonnej právnej úpravy na viacerých úrovniach územnej samosprávy.

1. Postavenie krajských miest v systéme územnej samosprávy

Územná samospráva predstavuje jednu zo súčastí verejnej správy. Spolu so záujmovou samosprávou tvoria funkčný obsah pojmu samospráva, ktorá je jednou zo foriem realizácie verejnej správy v Slovenskej republike. Samospráva predstavuje druhú imanentnú zložku zložitého mechanizmu verejnej správy. V istom slova zmysle predstavuje protipól k štátnej správe, ale v ďalšom jeho komplementárnu zložku. Zmysel územnej samosprávy sa vidí v tom, že obyvatelia si dokážu svoje záležitosti spravovať sami a len tie úlohy, ktoré nedokážu, by mali podliehať štátnej moci.⁵

Základný právny rámec územnej samosprávy v Slovenskej republike upravuje Ústava Slovenskej republiky⁶. V zmysle článku 64 Ústavy Slovenskej republiky, základom územnej samosprávy je obec, pričom územnú samosprávu tvorí obec a vyšší územný celok⁷. Pre vyššie

⁵ HORVAT, M. In VRABKO, M. a kol.: *Správne právo hmotné. Všeobecná časť. 2. vydanie.* Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 103

⁶ Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v účinnom znení.

⁷ Autor sa v spoluautorstve pod vedením prof. Márie Srebalovej venoval problematike samosprávnych krajov v príspevku *Je potrebné uvažovať o smart samosprávnych krajoch?* publikovanom v *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae*. ročník 40. číslo 1/2021, s. 225 - 239

územné celky je všeobecne zaužívané aj synonymické označenie samosprávne kraje. V § 1 ods. 1 zákona o samosprávnych krajoch⁸ sa totiž zavádza legislatívna skratka pojmu „vyšší územný celok“ ako „samosprávny kraj“. Z daného dôvodu sú tieto pojmy rovnocenné a treba ich považovať za synonymické.⁹ Obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt.¹⁰ Obec aj vyšší územný celok sú právnickými osobami.

V súlade s ustanovením článku 70 Ústavy Slovenskej republiky, predpoklady a spôsob vyhlásenia obce za mesto ustanoví zákon¹¹. Obec vyhlasuje za mesto Národná rada Slovenskej republiky za splnenia podmienok špecifikovaných § 22 zákona o obecnom zriadení. Vyhlásenie obce za mesto však pochopiteľne neznamená stratu povahy jednotky územnej samosprávy podľa článku 64 Ústavy Slovenskej republiky. Právne postavenie, územné usporiadanie a orgány samosprávy miest s počtom obyvateľov nad 200 000 upravuje osobitný zákon. Pre mesto Košice je to zákon o meste Košice¹² a pre hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislavu je to zákon o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave¹³, ktorý upravuje osobitné postavenie hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, jeho štruktúru a postavenie jeho orgánov. Mestá spolu s názvom používajú označenie „mesto“.

Jedným z kľúčových pojmov výskumu je pojem krajské mesto. Mesto, podľa ktorého je kraj pomenovaný, je sídlom orgánov štátu, ktoré pôsobia v územnom obvode kraja, ak osobitný zákon neustanoví inak. Osvedčenie o určení mesta za sídlo kraja vydáva Vláda Slovenskej republiky.¹⁴ Určenie mesta za sídlo kraja rovnako neznamená stratu postavenia krajského mesta podľa článku 64 Ústavy Slovenskej republiky. Kraje spolu s okresmi tvoria v Slovenskej republike správne celky. Územný obvod kraja a územný obvod okresu sú územnými obvodmi na výkon pôsobnosti orgánov štátu, ak osobitný zákon neustanovuje inak.

⁸ Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v účinnom znení.

⁹ VRABKO, M. a kol.: *Správne právo hmotné. Všeobecná časť. 2. vydanie.* Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 123

¹⁰ Bližšie pozri výklad k článku 64a Ústavy Slovenskej republiky.

¹¹ Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v účinnom znení (ďalej v texte aj ako „zákon o obecnom zriadení“).

¹² Zákon Slovenskej národnej rady č. 401/1990 Zb. o meste Košice v účinnom znení.

¹³ Zákon Slovenskej národnej rady č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave v účinnom znení.

¹⁴ VRABKO, M. a kol.: *Správne právo hmotné. Všeobecná časť. 2. vydanie.* Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 80

Pre účely tohto príspevku nie je nevyhnutné, aby boli ďalej podrobnejšie rozoberané aspekty vzniku, existencie a úloh krajských miest a samosprávnych krajov, či správneho usporiadania Slovenskej republiky, nakoľko meritom príspevku sú výsledky výskumu úrovne vzájomnej elektronickej komunikácie krajských miest so svojimi obyvateľmi a následná komparácia týchto výsledkov s výsledkami už skôr spracovaného výskumu úrovne vzájomnej elektronickej komunikácie samosprávnych krajov so svojimi obyvateľmi.

2. Výskum úrovne elektronickej komunikácie krajských miest

Ústredným pojmom vykonaného výskumu bola elektronická (digitálna) komunikácia. Elektronická komunikácia zahrňuje viacero služieb. Výsledkom je ponúknutie rovnocennej komunikácie medzi orgánom verejnej moci a spravovaným subjektom ku komunikácii v papierovej forme.¹⁵ Pre účely výskumu autor definuje elektronickú komunikáciu ako komunikáciu vykonanú v elektronickej forme za využitia elektronických informačno-komunikačných technológií (IKT). Zároveň však išlo o komunikáciu, ktorá prebieha medzi obyvateľmi, ako spravovanými subjektmi, s krajskými mestami, ako spravujúcimi subjektmi, a to v oblasti územnej samosprávy, či o elektronické formy rôznych prejavov priamej demokracie. Výskum nebol zameraný výlučne na elektronickú komunikáciu v zmysle zákona o e-Governmente¹⁶, ale aj na širšie možnosti elektronickej komunikácie bez potreby osobitnej identifikácie občianskym preukazom, či použitia elektronickej schránky. Pri skúmaní prejavov priamej demokracie v elektronickej forme sa rovnako autor neobmedzil iba „tradičné“ formy, ako napr. miestne referendá, ale aj o inovatívne snahy krajských miest o usporiadanie rôznych elektronických hlasovaní, ankiet, či hromadného zberu podnetov.

Výskum bol realizovaný v rámci väčšieho výskumu úrovne elektronickej komunikácie obyvateľov s jednotkami územnej samosprávy. Na prelome mesiacov február 2021 a marec 2021 bol realizovaný zber dát v rámci výskumu elektronickej komunikácie obyvateľov so samosprávnymi krajmi v oblasti územnej samosprávy, ktorého výsledky boli

¹⁵ VAČOK, J. – JAKUŠOVÁ, V. . In. MESARČÍK, M. (ed.) *Elektronická identifikácia: Teória a prax*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2020, s. 41

¹⁶ Zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v účinnom znení.

prezentované začiatkom druhého polroka 2021¹⁷. Autor má po ukončení súčasného výskumu úrovne elektronickej komunikácie krajských miest ambíciu zamerať sa postupne na okresné a ostatné mestá v Slovenskej republike. Ambíciou je osloviť aj obce vybrané podľa konkrétneho kľúča zohľadňujúce geografické umiestnenie obce a počet obyvateľov. Nakoľko je cieľom uvedeného komplexného výskumu aj vzájomná komparácia jeho výsledkov, otázky v použitých dotazníkoch majú rovnaký predmet, mení sa iba okruh pôsobnosti dotazovaného spravujúceho subjektu.

2.1 Ciele a metodológia výskumu

Hlavným cieľom výskumu je skúmať a analyzovať na akej úrovni jednotlivé krajské mestá vytvárajú podmienky pre vzájomnú komunikáciu so svojimi obyvateľmi a rovnako tiež skúmať, akými prostriedkami táto komunikácia prebieha. Ďalším cieľom bolo zistiť úroveň doterajšej, ako aj budúcej plánovanej iniciatívy elektronickeho výkonu prejavov priamej demokracie na úrovni krajských miest, existenciu a úroveň podzákonnej právnej úpravy elektronickej komunikácie krajských miest a v neposlednom rade aj vplyv prebiehajúcej pandémie koronavírusu na využívanie prostriedkov elektronickej komunikácie v podmienkach krajských miest. Účelom výskumu je získať, spracovať, analyzovať a následne porovnať informácie o aktuálnom stave adaptácie krajských miest na elektronicke komunikáciu so svojimi obyvateľmi.

Ako už autor uviedol v úvode tohto príspevku, výskum prebiehal v troch fázach. Zber dát k výskumu bol ako prvá fáza realizovaný v priebehu mesiaca jún 2021. V tejto fáze bola použitá výlučne dotazníková metóda, ktorou boli krajské mestá dopytované na konkrétne otázky týkajúce sa možnosti komunikácie obyvateľov s krajským mestom v elektronickej forme a rovnako miery využívania tejto formy. Vo fáze spracovania dát boli použité štatistické metódy, ktoré slúžia ku sprehladneniu nadobudnutých dát a k ich následnej analýze a komparácii. Dáta tak boli spracované v podobe evidencie kladných a záporných odpovedí a vyjadrené ich pomerom alebo percentuálnym vyjadrením. Poslednou fázou bola fáza vyhodnocovania spracovaných dát. V tejto fáze bola použitá metóda analýzy a metóda syntézy spracovaných dát z predošlej fázy. Následne bola využitá metóda komparácie pri porovná-

¹⁷ Autor v spoluautorstve pod vedením prof. Márie Srebalovej prezentoval výsledky výskumu v príspevku *Je potrebné uvažovať o smart samosprávnych krajoch?* publikovanom v *Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae*. ročník 40. číslo 1/2021, s. 225 - 239

vaní dát získaných z predošlého výskumu úrovne elektronickej komunikácie samosprávnych krajov a dát z výskumu úrovne elektronickej komunikácie krajských miest, ktorý je predmetom tohto príspevku.

2.2 Priebeh zberu dát a výsledky ich spracovania

Pre vytvorenie objektívnych záverov o úrovni elektronickej komunikácie krajských miest so svojimi obyvateľmi, ako aj o úrovni elektronickej prostriedkov priamej účasti obyvateľov na miestnej samospráve, bolo nevyhnutné najskôr spoznať aktuálny skutočný stav. Za ťažiskový prostriedok získania dát a informácií ku skutočnému stavu autor zvolil použitie dotazníkovej metódy. Táto metóda sa osvedčila najmä pre jej bezprostrednosť, autenticitu a rýchlosť pri získavaní výsledkov k predmetu skúmania.

Výsledky z vyplnených dotazníkov sú podrobne k jednotlivým krajským mestám viditeľné v štatistických tabuľkách ďalej v texte časti 3. Komparácia s výskumom samosprávnych krajov.

Výzvou bola formulácia otázok, ktoré boli súčasťou dotazníka. Otázky bolo potrebné formulovať jasne a zároveň nimi okrem priestoru pre jednoznačnú odpoveď, musel byť daný priestor pre podrobnejšie vysvetlenie, či subjektívny postoj adresáta, pokiaľ si takýto postoj želal vyjadriť. Položené otázky mali za cieľ zistiť skutočný stav používania elektronickej komunikácie, či už prostredníctvom e-mailu, sociálnych sietí, prípadne iných foriem komunikácie. Zvolená metóda bola aplikovaná zaslaním identických dotazníkov každému jednému z ôsmich krajských miest v Slovenskej republike.

Všetkým Krajským mestám boli dotazníky v rovnaký deň zaslané na emailové adresy označené ako „podateľňa“ alebo „info“, ktoré boli zverejnené na ich webových sídlach. Vo všetkých prípadoch boli na predmetných webových stránkach tieto e-mailové adresy ľahko a rýchlo nájdené. Zároveň bol dotazník zaslaný aj na e-mailové adresy osôb (spravidla hovorcovi alebo kancelárii primátora) nájdených na webových sídlach krajských miest, zvyčajne pod odkazom „kontakty“. Aj pri vyhľadávaní tohto špecifického a konkrétneho typu kontaktov boli e-mailové adresy adresátov e-mailu rýchlo nájditel'né. V prípade každého krajského mesta tak bol dotazník zaslaný na dve e-mailové adresy uvedené na oficiálnej webovej stránke každého z nich, spolu so žiadosťou o spätné zaslanie vyplneného dotazníka do 7 dní odo dňa odoslania dotazníka.

Z ôsmich krajských miest spätné zaslalo vyplnený dotazník šesť krajských miest, a to Mesto Banská Bystrica, Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava, Mesto Nitra, Mesto Trenčín, Mesto Trnava a Mesto Prešov. Žiadosť o dodržanie lehoty 7 dní dodržalo iba Mesto

Nitra. Ostatné krajské mestá však reagovali následne rýchlo zhruba do jedného týždňa po uplynutí lehoty. Do výskumu sa vôbec nezapojili Mesto Košice a Mesto Žilina.

Na úvod formulára vyplňajúci označil svoju osobu a krajské mesto, za ktoré dotazník vyplňa. Vyplňajúci sa označili menom, priezviskom (prípadne aj titulom) a svojou funkciou.

Na otázku, či krajské mestá majú zriadenú oficiálnu e-mailovú adresu, odpovedali kladne všetky zúčastnené krajské mestá. Všetky zúčastnené krajské mestá zároveň označili túto formu komunikácie ako obyvateľmi často využívanú.

V nadväznosti na prvú otázku boli krajské mestá dopytované, či umožňujú svojim obyvateľom s krajským mestom komunikovať elektronickou formou aj iným spôsobom ako cez ústredný portál verejnej správy alebo prostredníctvom e-mailu (napr. prostredníctvom osobitného formulára na podávanie podnetov alebo prostredníctvom mobilnej aplikácie). Na uvedenú otázku odpovedalo kladne všetkých šesť zúčastnených krajských miest. Zároveň boli krajské mestá požiadané, aby predmetné prostriedky uviedli. Najčastejšie označeným prostriedkom bola možnosť použitia webového portálu www.odkazprestarostu.sk, za ktorými nasledovala komunikácia prostredníctvom kontaktných formulárov zverejnených na webových stránkach krajských miest. Menej používané bolo využitie sociálnych sietí.

Ďalším údajom, ktorý krajské mestá vyplňali bola informácia, či má krajské mesto vytvorený profil na sociálnych sieťach a zároveň boli krajské mestá v prípade kladnej odpovede požiadané o ich uvedenie do dotazníka. Kladne odpovedalo všetkých šesť zúčastnených krajských miest. Najčastejšie boli krajskými mestami označené služby Facebook (všetkými krajskými mestami), následne Instagram a YouTube.

Na otázku, či krajské mestá v histórii svojej existencie organizovali elektronické hlasovanie, elektronickú anketu, prípadne elektronické "referendum" ku konkrétnej otázke v rámci krajského mesta, odpovedalo kladne všetkých šesť zúčastnených krajských miest. Krajské mestá boli následne požiadané, aby uviedli svoje hodnotenie záujmu svojich obyvateľov o účasť na takejto iniciatíve. Odpovede na túto otázku boli zmiešané, prevládala však skôr nízka účasť obyvateľov na takýchto hlasovaniach.

Na otázku, či krajské mestá zaznamenali počas posledných piatich rokov podnet od svojich obyvateľov na konanie elektronickej ankety, resp. elektronickeho hlasovania ku konkrétnej otázke v rámci krajského mesta, odpovedalo kladne iba Mesto Trnava. Ostatných päť zúčastnených krajských miest odpovedalo záporne.

Ďalej boli krajské mestá dopytované k informácii, či uvažujú nad možnosťou usporiadať pre svojich obyvateľov elektronické hlasova-

nie, prípadne elektronickú anketu ku konkrétnej otázke krajského mesta ešte do konca roka 2021. Štyri zúčastnené krajské mestá odpovedali áno a dve zúčastnené krajské mestá odpovedali nie.

Na otázku, či krajské mestá disponujú vlastnou mobilnou aplikáciou pre účely komunikácie a výmeny informácií medzi krajským mestom a jeho obyvateľmi, odpovedali kladne iba dve zúčastnené krajské mestá.

Autor so zvýšeným záujmom očakával údaje o existencii vlastnej podzákonnej právnej úpravy elektronickej komunikácie krajských miest so svojimi obyvateľmi. Na otázku v znení „Má Vaše mesto vlastnú podzákonnú právnu úpravu elektronickej komunikácie medzi mestom a jeho obyvateľmi (napr. v podobe všeobecne záväzného nariadenia)?“ však neodpovedalo kladne žiadne zo zúčastnených krajských miest.

Posledná otázka bola zameraná na zistenie vplyvu pandémie koronavírusu na záujem obyvateľov o elektronickú komunikáciu s krajským mestom. Štyri zúčastnené krajské mestá evidujú zvýšený záujem obyvateľov o elektronickú komunikáciu oproti listinnej forme. Dve zúčastnené krajské mestá takéto zvýšenie záujmu v čase pandémie neevidujú.

3. Komparácia s výskumom samosprávnych krajov

Ako už autor uviedol, na prelome mesiacov február 2021 a marec 2021 bol realizovaný zber dát v rámci výskumu elektronickej komunikácie obyvateľov so samosprávnymi krajskými v oblasti územnej samosprávy. Predmet otázok v použitých dotazníkoch bol pre účely komparácie v zásade identický, až na formulácie zohľadňujúce rozdielnu pôsobnosť krajských miest a samosprávnych krajov.

Pre lepšiu orientáciu v komparácii autor nižšie zoradil dáta do prehľadných štatistických tabuliek. V každej tabuľke je uvedený porovnávaný pár spravujúcich subjektov. Kľúčom pre vytvorenie páru bolo územné kritérium. Ku každému krajskému mestu bol priradený samosprávny kraj, v ktorého územnom obvode sa krajské mesto nachádza.

Je potrebné povedať, že nakoľko bola v predchádzajúcom výskume zaznamenaná účasť všetkých ôsmich samosprávnych krajov na výskume a vo výskume krajských miest sa zapojilo iba šesť z ôsmich krajských miest, bolo vzájomnú komparáciu možné vykonať iba v šiestich z ôsmich možných prípadov. Nakoľko však v tabuľkách sú zároveň uvedené výsledky všetkých šiestich krajských miest zapojených do výskumu, z uvedených štatistických tabuliek je možné vyčítať aj vzájomnú komparáciu zúčastnených krajských miest. Samosprávne kraje sú v tabuľkách vyjadrené skratkou.

Tabuľka č. 1: Mesto Banská Bystrica a Banskobystrický samosprávny kraj

Atribút úrovne elektronickej komunikácie	Mesto Banská Bystrica	BBSK
Oficiálna e-mailová adresa	áno	áno
Iné spôsoby oficiálnej elektronickej komunikácie ako e-mail	áno	áno
Profil na sociálnych sieťach	áno	áno
Organizovanie elektronického hlasovania, či ankety pre obyvateľov vo veciach samosprávy v minulosti	áno	áno
Zaznamenaný podnet obyvateľov na uskutočnenie elektronického hlasovania za posledných 5 rokov	nie	nie
Plán zorganizovať elektronické hlasovanie pre obyvateľov do konca roku 2021	áno	áno
Vlastná mobilná aplikácia pre komunikáciu so svojimi obyvateľmi	áno	nie
Existencia podzákonnej právnej úpravy elektronickej komunikácie	nie	nie
Evidencia zvýšeného záujmu obyvateľov o elektronickú komunikáciu v čase pandémie	nie	áno
Celkový počet kladných odpovedí	7	6

Zdroj: vlastné spracovanie**Tabuľka č. 2:** Hlavné mesto SR Bratislava a Bratislavský samosprávny kraj

Atribút úrovne elektronickej komunikácie:	Hl. mesto SR Bratislava	BSK
Oficiálna e-mailová adresa	áno	áno
Iné spôsoby oficiálnej elektronickej komunikácie ako e-mail	áno	áno
Profil na sociálnych sieťach	áno	áno
Organizovanie elektronického hlasovania, či ankety pre obyvateľov vo veciach samosprávy v minulosti	áno	áno
Zaznamenaný podnet obyvateľov na uskutočnenie elektronického hlasovania za posledných 5 rokov	nie	nie
Plán zorganizovať elektronické hlasovanie pre obyvateľov do konca roku 2021	nie	áno
Vlastná mobilná aplikácia pre komunikáciu so svojimi obyvateľmi	nie	nie
Existencia podzákonnej právnej úpravy elektronickej komunikácie	nie	nie
Evidencia zvýšeného záujmu obyvateľov o elektronickú komunikáciu v čase pandémie	áno	nie
Celkový počet kladných odpovedí:	5	6

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č. 3: Mesto Nitra a Nitriansky samosprávny kraj

Atribút úrovne elektronickej komunikácie	Mesto Nitra	NSK
Oficiálna e-mailová adresa	áno	áno
Iné spôsoby oficiálnej elektronickej komunikácie ako e-mail	áno	áno
Profil na sociálnych sieťach	áno	áno
Organizovanie elektronického hlasovania, či ankety pre obyvateľov vo veciach samosprávy v minulosti	áno	nie
Zaznamenaný podnet obyvateľov na uskutočnenie elektronického hlasovania za posledných 5 rokov	nie	nie
Plán zorganizovať elektronické hlasovanie pre obyvateľov do konca roku 2021	áno	nie
Vlastná mobilná aplikácia pre komunikáciu so svojimi obyvateľmi	nie	nie
Existencia podzákonnej právnej úpravy elektronickej komunikácie	nie	áno
Evidencia zvýšeného záujmu obyvateľov o elektronickú komunikáciu v čase pandémie	áno	áno
Celkový počet kladných odpovedí	6	5

Zdroj: vlastné spracovanie**Tabuľka č. 4:** Mesto Trenčín a Trenčiansky samosprávny kraj

Atribút úrovne elektronickej komunikácie:	Mesto Trenčín	TSK
Oficiálna e-mailová adresa	áno	áno
Iné spôsoby oficiálnej elektronickej komunikácie ako e-mail	áno	áno
Profil na sociálnych sieťach	áno	áno
Organizovanie elektronického hlasovania, či ankety pre obyvateľov vo veciach samosprávy v minulosti	áno	áno
Zaznamenaný podnet obyvateľov na uskutočnenie elektronického hlasovania za posledných 5 rokov	nie	nie
Plán zorganizovať elektronické hlasovanie pre obyvateľov do konca roku 2021	nie	áno
Vlastná mobilná aplikácia pre komunikáciu so svojimi obyvateľmi	áno	áno
Existencia podzákonnej právnej úpravy elektronickej komunikácie	nie	áno
Evidencia zvýšeného záujmu obyvateľov o elektronickú komunikáciu v čase pandémie	nie	áno
Celkový počet kladných odpovedí	5	8

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č. 5: Mesto Trnava a Trnavský samosprávny kraj

Atribút úrovne elektronickej komunikácie:	Mesto Trnava	TTSK
Oficiálna e-mailová adresa	áno	áno
Iné spôsoby oficiálnej elektronickej komunikácie ako e-mail	áno	áno
Profil na sociálnych sieťach	áno	áno
Organizovanie elektronického hlasovania, či ankety pre obyvateľov vo veciach samosprávy v minulosti	áno	áno
Zaznamenaný podnet obyvateľov na uskutočnenie elektronického hlasovania za posledných 5 rokov	áno	nie
Plán zorganizovať elektronické hlasovanie pre obyvateľov do konca roku 2021	áno	áno
Vlastná mobilná aplikácia pre komunikáciu so svojimi obyvateľmi	nie	áno
Existencia podzákonnej právnej úpravy elektronickej komunikácie	nie	áno
Evidencia zvýšeného záujmu obyvateľov o elektronickú komunikáciu v čase pandémie	áno	áno
Celkový počet kladných odpovedí	7	8

Zdroj: vlastné spracovanie**Tabuľka č. 6:** Mesto Prešov a Prešovský samosprávny kraj

Atribút úrovne elektronickej komunikácie	Mesto Prešov	PSK
Oficiálna e-mailová adresa	áno	áno
Iné spôsoby oficiálnej elektronickej komunikácie ako e-mail	áno	áno
Profil na sociálnych sieťach	áno	áno
Organizovanie elektronického hlasovania, či ankety pre obyvateľov vo veciach samosprávy v minulosti	áno	áno
Zaznamenaný podnet obyvateľov na uskutočnenie elektronického hlasovania za posledných 5 rokov	nie	nie
Plán zorganizovať elektronické hlasovanie pre obyvateľov do konca roku 2021	áno	áno
Vlastná mobilná aplikácia pre komunikáciu so svojimi obyvateľmi	nie	áno
Existencia podzákonnej právnej úpravy elektronickej komunikácie	nie	nie
Evidencia zvýšeného záujmu obyvateľov o elektronickú komunikáciu v čase pandémie	áno	áno
Celkový počet kladných odpovedí	6	7

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

Opodstatnenosť vedeckého bádania v oblasti elektronickej komunikácie vo verejnej správe je nespochybniteľná. Neustály rozvoj informačných technológií a aj súčasné trvanie pandémie koronavírusu kladú požiadavky modernizácie a zjednodušovania prístupu ku komunikácii medzi vykonávateľmi verejnej správy a jej adresátmi. Je tomu tak v každej oblasti verejnej správy, či už ide o štátnu správu, samosprávu alebo ostatnú verejnú správu. Miestna územná samospráva je týmto požiadavkami ovplyvnená azda najintenzívnejšie, nakoľko obce a mestá sú v bezprostrednom kontakte so svojimi obyvateľmi. Autor tak uskutočneným výskumom v tejto oblasti aspoň čiastočne prispieva ku získaniu aktuálnych informácií použiteľných v ďalšej činnosti vedy správneho práva.

Prostredníctvom dotazníkovej metódy boli priamo od krajských miest získané cenné a bezprostredné informácie o jednotlivých otázkach úrovne elektronickej komunikácie medzi krajskými mestami a ich obyvateľmi v Slovenskej republike. Použitie dotazníkovej metódy sa tak aj vzhľadom na pomerne vysokú participáciu dopytovaných subjektov (6 z 8 krajských miest) osvedčilo a prinieslo hodnoverné informácie k aktuálnemu skutočnému stavu elektronickej komunikácie a k podmienkam elektronickej účasti obyvateľov na veciach verejných v oblasti miestnej územnej samosprávy v Slovenskej republike na úrovni krajských miest.

Použitím štatistickej metódy bolo možné vyjadriť pomer kladných a záporných odpovedí na jednotlivé položené otázky a zobrazením nadobudnutých dát do porovnávacích tabuliek sa vytvoril základ pre využitie nasledujúcej metódy komparácie. Celkové závery komparácie sú tak zrejmé aj zo zobrazených tabuliek.

Prostredníctvom metódy analýzy a metódy syntézy boli získané a spracované dáta posudzované z pohľadu zisteného zvyšovania úrovne elektronickej komunikácie, ako aj vôle. či už spravovaných alebo spravujúcich subjektov o pokračovanie a rozvíjanie elektronickej komunikácie na úrovni miestnej samosprávy.

Na základe využitia uvedených výskumných metód si tak autor dovoľuje priebeh a výsledky výskumu hodnotiť ako pozitívne. Prvým hodnotiacim kritériom bolo zapojenie sa väčšiny krajských miest (75 %) do vyplnenia dotazníka. Autor veľmi pozitívne hodnotí predovšetkým skúsenosť krajských miest s organizovaním elektronickej ankiet a hlasovaní vo všetkých šiestich zúčastnených krajských mestách. Za negatívum sa dá považovať konštatovanie nízkej účasti na takýchto elektronickej hlasovaniach.

Rozvinutosť elektronickej komunikácie sa prejavila aj v dostupnosti kontaktov na webových stránkach krajských miest, a to nielen pri vyhľadávaní všeobecného oficiálneho kontaktu, ale aj pri vyhľadávaní kontaktov na konkrétne osoby v jednotlivých oddeleniach rozdelených podľa agendy. Z výskumu vyplynula dominancia e-mailovej formy elektronickej komunikácie obyvateľov s krajskými mestami, doplnená alternatívami prostredníctvom kontaktných formulárov zverejnených na webových stránkach krajských miest, či často využívaného webového portálu www.odkazprestarostu.sk. Vysoko rozšírená je komunikácia prostredníctvom sociálnych sietí.

V prospech realizácie priamej účasti obyvateľov na miestnej územnej samospráve v elektronickej forme svedčia odpovede k viacerým doposiaľ uskutočneným elektronickým hlasovaniam a anketám v jednotlivých krajských mestách. Z výskumu vyplynula aj vysoká úroveň vôle krajských miest organizovať elektronické formy hlasovaní či ankiet počas uplynulého roku 2021. Ako už však bolo uvedené, záujem obyvateľov o takéto formy participácie bol zo strany krajských miest hodnotený prevažne ako nízky.

Ako nízku tiež autor hodnotí úroveň existencie podzákonnej právnej úpravy elektronickej komunikácie krajských miest, čo môže byť zapríčinené buď vnímaním vnútroštátnej či európskej legislatívy v tejto oblasti ako dostatočnej alebo na druhej strane nevôľou k úprave elektronickej komunikácie v podzákonnej právnej úprave krajskými mestami.

Vo vzájomnom pomere je však zrejماً popularita elektronickej komunikácie a participácie obyvateľov s krajskými mestami, pričom s ohľadom na neutíchajúci trend digitalizácie spoločnosti možno odvodnene predpokladať, že popularita elektronickej formy komunikácie proti listinnej, či osobnej forme bude narastať.

Autor si na záver dovoľuje poďakovať Mestu Banská Bystrica, Hlavnému mestu Slovenskej republiky Bratislave, Mestu Nitra, Mestu Trenčín, Mestu Trnava a Mestu Prešov za zapojenie sa do výskumu úrovne elektronickej komunikácie krajských miest so svojimi obyvateľmi, čím umožnili dosiahnutie jeho cieľa.

Použitá literatúra

1. ANDRAŠKO, J. – HORVAT, M. – MESARČÍK, M. *Výbrané kapitoly práva informačných technológií I*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019. 142 s. ISBN 978-80-7160-523-2.
2. HORVAT, M. In. ANDRAŠKO, J. (ed.) *Digitálna verejná správa a elektronická identifikácia*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2019, s. 43-63.

3. HORVAT, M. – PIATEK, W. – POTĚŠIL, L. – ROZSNYAI, K. Public Administration's Adaptation to COVID-19 Pandemic – Czech, Hungarian, Polish and Slovak Experience. In.: Central European Public Administration Review, vol 19, no. 1/2021. s. 133 - 158
4. KOŠIČIAROVÁ, S. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2015
5. KOŠIČIAROVÁ, S. *Zákon o obecnom zriadení. Komentár. 1. vydanie*. Bratislava : Eurokódex, s. r. o., 2018. 198 s. ISBN 978-80-8155-079-9.
6. RADOSA, M.: Elektronický výkon priamej účasti obyvateľov na miestnej samospráve vo svetle súčasnej právnej regulácie Európskej únie. In: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie Medzinárodné a vnútroštátne právne aspekty priamej účasti obyvateľov na miestnej samospráve, 2020, s. 48 - 51.
7. SREBALOVÁ, M. – RADOSA, M.: Je potrebné uvažovať o smart samosprávnych krajoch?. In: Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae, 2021, s. 225 - 239. ISSN 1336-6912.
8. SREBALOVÁ, M. – VRABKO, M.: Limity elektronizácie a participácie v správnych konaniach. In: Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2020. Inovácie v administratívnom konaní: zrýchľovanie – elektronizácia – participácia, 2020, s. 8 - 14.
9. VAČOK, J. – JAKUŠOVÁ, V. : In. MESARČÍK, M. (ed.) *Elektronická identifikácia: Teória a prax*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2020, s. 40 – 48.
10. VRABKO, M. a kol.: *Správne právo hmotné. Všeobecná časť. 2. vydanie*. Bratislava : C. H. Beck, 2018. 338 s. ISBN 978-80-89603-68-8.

Recenzenti:

JUDr. Jozef Andraško, PhD.

doc. JUDr. Zuzana Hamul'áková, PhD.

doc. JUDr. Matej Horvat, PhD.